

EL POBLE CATALÀ

Portantveu de COMUNITAT CATALANA DE MEXIC
Oficines de Direcció i Administració: Avinguda Uruguay, 49 - Casal de l'Orfeó Català - MEXIC, D. F.

ANY II - MEXIC, JULIOL DEL 1942 - NUM. 9 50 CTS.
Subscripció anual: \$6.00 - Anuncis i reclams segons tarifa - NUMERO SOLT:

DIASPORA

Per M. SERRA I MORET

DELS quatre o cinc cents mil fugitius que pel febrer del 1939 traspassaren la frontera pirenenca, una meitat, almenys, eren catalans. D'aquests, una meitat ben bona, ha retornat a Catalunya. De la resta, només un tant per cent no molt elevat pot considerar-se emigració política. Una part d'aquesta emigració política —la de major volum i de més pes específic— està formada per obrers manuals; una altra, relativament nombrosa, està formada per polítics més o menys professionals —prolífica vegetació de la República i de l'Estatut—, i una part no molt important la formen els intel·lectuals que ja de lluny tenien un impuls i una trajectòria clara. Una gran proporció d'emigrats polítics catalans romanen encara a França. Els altres, gradualment, hem anat arribant a terres d'Amèrica i ens hem escampat pel continent sense que, exceptuant Mèxic, haguem pogut constituir cap grup considerable.

Així ha començat la diàspora catalana que no caldria motejar-la en grec perquè ja tenim el mot catalaníssim d'escampadissa per a expressar la idea en forma ben completa. Però és que la diàspora jueva expressa quelcom més que el fet d'una escampadissa accidental. Complementa la idea dels "sense pàtria" amb la d'una maledicció divina, amb la de l'exclusió de tota societat organitzada, amb la conservació de l'estigma infamant i amb la persecució sistemàtica i multi-secular atenuada només en els països occidentals de constitució liberal i democràtica. La diàspora jueva comporta, precisament a causa dels agravants que la caracteritzen, la conservació compulsiva i defensiva dels elements de la raça, de la fe i del sentiment col·lectiu. L'escampadissa catalana comporta un perill més greu que és justament aquell que oferia el món occidental al "poble escollit", el de l'adaptació al medi, el de la dissolució i consegüent extinció dels catalans com a nucli nacional i astringent ideològic. Eren més jueus els jueus de Polònia i de Bulgària que els jueus d'Alemanya, i ho eren més els d'Àustria que els d'Anglaterra, i més els d'Anglaterra que els dels Estats Units.

El nostre cas té poca paritat amb el dels jueus i tan sols volem servir-nos d'aquest com a punt de contrast i referència. Nosaltres tenim l'avantatge que Catalunya "encara" existeix. Que se sàpiga: els catalans no han estat especialment perseguits com a catalans. L'extorsió física no ha estat aplicada contra el grup racial sinó contra les persones reconegudes o suspectes d'idees oposades al règim triomfant. Es veritat que s'han afusellat i empresonat separatistes o nacionalistes

(Passa a la pàgina 2)

EDITORIAL

ANIVERSARI DEL JULIOL DEL 36

ELS catalans tenim —com tots els pobles— el nostre calendari nacional commemoratiu. Però mentre la majoria dels pobles tenen un calendari commemoratiu a base de dates triomfals —per exemple, Mèxic, amb el 16 de setembre, 5 de febrer, 5 de maig, etc.—, nosaltres en recordem moltes, tan glòries com se vulgui, però que no tenen res de triomfals. La tònica ens la donen l'11 de setembre del 1714 i el 26 de gener del 1939 tan distants l'una de l'altra i tan semblants.

No és d'estranyar. El fet es produeix invariablement a tots els pobles que no han pogut assolir la seva plena llibertat. Com tampoc no és estrany que, per la mateixa raó, immediatament després de cada una de les nostres poques dates triomfals a commemorar tinguem la contrapartida dolorosa i trista. Així, al 14 d'abril del 1931 seguí el 17 d'abril del mateix any; al 19 de juliol del 1936, el 26 de gener del 1939. A despit d'això, però, la data del 14 d'abril resta lluminosament triomfal com hi resta el 19 de juliol. El que vingué després de cada una d'aquestes dates no pot entelar, no entela, llur magnificència triomfal.

S'escau ara el sisè aniversari d'una d'elles: el 19 de juliol. ¿Com veiem aquell 19 de juliol després d'haver viscut el 26 de gener del 1939 i davant la tragèdia actual del món? El 19 de juliol del 1936 Catalunya fou agredida pels enemics que la tenen subjugada. En produir-se l'atacament dels qui volien oprimir-nos, el Govern, el poble i les forces armades de Catalunya, units estretament, lluitaren amb abnegació i heroisme exemplars i a costa de molta, molta sang, els agressors foren esclafats. No hi ha pas cap dubte que aquelles jornades de juliol —que no foren provocades ni pel Govern, ni pel poble, ni per les forces armades de Catalunya—, constitueixen una pàgina glorirosa de la nostra història. Però amb aquell triomf de Catalunya, el perill que

Pamenaçava no desaparegué totalment. A les terres d'Espanya no hi hagué el bloc compacte de governants, poble i forces armades que es forjà a Catalunya i per la traïció d'uns i la incompetència d'altres, la nostra victòria, que tan cara ens havia costat, no fou més que una victòria transitòria que havia de tenir com a final el 26 de gener del 1939.

Però el 19 de juliol del 1936 no té solament aquesta significació. El 19 de juliol del 1936 fou l'inici d'aquesta guerra terrible que destrueix actualment el món i això fa que de la mateixa manera que els fets posteriors convertiren en triomf transitori la nostra victòria del 19 de juliol, esperem que d'altres fets —el desenllaç d'aquesta guerra— faran que també esdevingui en realitat transitòria la situació derivada per la nostra desfeta sintetitzada en la data del 26 de gener.

Possiblement, si l'exemple de Catalunya en aquells dies del juliol del 1936 hagués estat imitat arreu de la península, la intervenció italo-alemanya no s'hauria produït i qui sap si els esdeveniments d'Europa haurien pres un altre aspecte. Però no fou així i la persistència de la lluita serví de pedra de toc als països totalitaris ajudats indirectament fins el darrer moment per l'actitud suïcida del no intervencionisme dels pobles democràtics.

I l'esforç heroic, abnegat, sagnant, sense precedents, que féu Catalunya aquells dies de juliol, serví de ben poca cosa. La lluita continuà perquè no totes les terres hispàniques saberen respondre al primer cop com respongué Catalunya. I la lluita persistí durant tres anys i acabà precisament quan Catalunya —esgotada en els seus recursos i en la seva sang— ja no pogué donar més a la causa de la llibertat. I quan Catalunya caigué, caigué la República. Aquesta és la realitat crua i dolorosa, sense que les nostres paraules vulguin significar oblit de l'heroisme palesat pel poble de Madrid, posem per exemple.

HA MORT JOAN CASANOVES

UNA notícia laconica, breu, —com totes les que es reben a l'exili quan es refereixen a la mort d'algun compatriota— ens fa arribar la corresponent a Joan Casanoves i Maristany vell lluitador catalanista, que en els darrers anys havia ocupat alts càrrecs en el governament del nostre poble.

Casanoves havia estat un dels polítics de més popularitat de Catalunya. La seva figura arrogant, les seves brillants dots d'orador i la seva simpatia personal eren característiques, les més adients per a brillar en el terreny de la política.

Nat a Sant Sadurn de Noya, els electors del seu districte l'elegiren diputat "provincial" en els temps de la Mancomunitat. Casanoves va destacar-se ben aviat per les seves magnífiques condicions parlamentàries. Llavors estava afiliat, com Marcel·lí Domingo, com Lairer i tants d'altres catalans de tipus liberal, al Partit Republicà Català. Advocat de prestigi, portat pels seus sentiments d'amor al poble, va convertir-se en un dels defensors de la causa del proletariat i dels seus homes més representatius, especialment en els dies tèrbols de les persecucions d'Arlegui i de Martinez Anido.

L'adveniment de la dictadura, fou causa que s'hagués de refugiar a França, com Don Francesc Macià i tants

d'altres patriotes. A la caiguda d'aquell règim d'opressió, Casanoves, tornà a la terra. Fou un dels fundadors d'Esquerra Republicana de Catalunya i les eleccions del dia 12 de Abril del 1931 el portaren a ocupar el càrrec de regidor. Els seus companys de majoria el nomenaren el seu Cap, i l'elegiren primer tinent d'Alcalde de Barcelona. D'aquest lloc i en una carrera ràpida i ininterrompuda va passar a diputat del nostre Parlament i a la seva Presidència. I de la dita Presidència a ésser nomenat Cap del Govern de la Generalitat quan ja era desfermada la lluita de la rebel·lió feixista del 19 de Juliol.

Casanoves, possiblement per fidelitat al seu catalanisme, no va ésser mai allò que podríem dir-ne el polític de cara a Espanya. Totes les seves activitats eren esmerçades a la tasca de "Catalunya endins", paraules aquestes dues, que al dir del biografiat eren, de totes, les que més li plavien.

Durant la guerra i sota el mot d'ordre, "Catalunya pels Catalans" pretení, en diversos moments, instaurar una política. No va reeixir en els seus propòsits i la seva posició, en aquells moments difícils i delicats, no fou compartida pels homes del seu partit. D'aquí pot dir-se que Casanoves, en els darrers temps, era el polític cata-

là d'una posició personal, diríem millor, personalíssima, més accentuada.

Ens plau de cloure aquestes breus notes biogràfiques transcrivint les darreres paraules que coneixem del destacat home públic, escrites, com totes les dels seus darrers temps, de cara a la unitat dels catalans nacionals, liberals i demòcrates, que bé podrien ésser considerades com el seu testament polític.

"Després d'haver passat per la rebel·lió, pel desordre, per la invasió i per la dictadura, ens cal més que mai davallar al fons del nostre instint pairal. Ens és necessari isolar-nos per a fer-nos una confessió general i sincera. De res no ens serviria un plebiscit en el qual, una vegada més, haguéssim de barrejar, en una promiscuïtat que no sols s'ha revelat estèril, sinó funesta per a tots, el voler de Catalunya amb el d'altres pobles i terres de la Península".

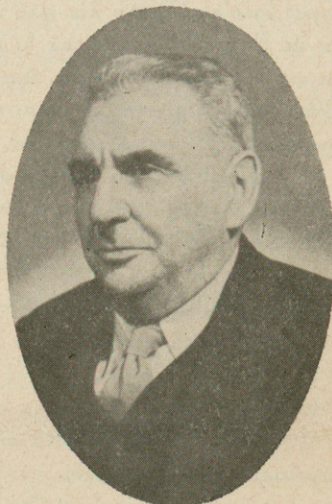
"Aquest plebiscit no ens pot ésser negat. Molts principis que semblaven consubstancials a l'ideari d'Occident, han naufragat en les darreres anyades, però n'hi ha un que no sols subsisteix, sinó que s'afirma amb més vigoria que mai: el principi de les nacionalitats, el dret d'auto-determinació que pertany

(Passa a la pàgina 2)

ENRIC BOTET

En compliment de l'acord pres per aclamació per l'assemblea general de socis de l'Orfeó Català, el vinent dia 2 d'agost serà homenatjat pels seus compatriotes el President de la vella entitat catalana de Mèxic, senyor Enric Botet.

EL POBLE CATALÀ, com a portantveu de Comunitat Catalana i atribuïnt-se com a tal, la representació dels catalans residents en aquesta generosa i hospitalària terra, compleix gustosament i amb sincera emoció el deure de manifestar la seva adhesió cordial, entusiasta i absoluta a l'acord adoptat pels socis de l'Orfeó.

Sempre que es parla d'un homenatge s'acostuma dir que és merescut. Però s'ha fet tant d'abús de l'adjectiu que diríem que ha perdut força. Per això ens resistim a emprar-lo en aquesta ocasió. No. No volem dir que l'homenatge al senyor Botet és un homenatge merescut. Ho direm d'una altra manera: és un homenatge que necessitem els catalans de Mèxic —els vells i els nous, especialment els nous— per quedar bé davant de nosaltres mateixos. Homenatgem el senyor Enric Botet, no pas únicament perquè s'ho mereixi; l'homenatgem perquè ha arribat un moment que no ens hem pogut aguantar més; que de la mateixa manera que un hom va prenent paciència davant els torts fins que no pot aguantar més i rebenta, els catalans de Mèxic —els vells i els nous, especialment els nous— hem anat recollint tantes i tantes proves d'afecte, d'abnegació social, de patriotisme, en l'actuació del senyor Botet, que ha arribat un moment que ja no ens hem pogut aguantar més: i hem acordat homenatjar-lo!

Què ha fet el senyor Enric Botet per merèixer aquest homenatge? No volem ofendre la seva modestia, fent una relació del que li agraïm com a catalans. Volem, això sí, que consti que tot el que ell ha fet per merèixer aquest homenatge, que tot allò que ha fet versar la nostra passivitat, li ho agraïm com a catalans. Després d'aquesta declaració, la materialitat té una importància relativa; tot és pàl·lid, davant del fet que els catalans de Mèxic la majoria dels quals portem al damunt un bagatge feixuc de

(Passa a la pàgina 2)